

Magyar Bálint

Szabad Demokraták Szövetsége

Országos lista

1952. november 15-én született Budapesten urbánus polgárcsaládban. A családi emlékezetben számon tartott felmenői a modern magyar társadalom érdekes tablóját adják, hiszen a 19. századtól voltak köztük állami hivatalt vállaló úri földbirtokosok, felvidéki nemesek, polgárosodott köztisztviselők, szabad életet választott értelmiségiek, művészek, liberális felfogású írók, újságírók, asszimilálódott zsidó kereskedők s nem utolsósorban hivatásos politikusok, öt országgyűlési képviselő. Közülük Szemere Bertalan (1812–1869), apai ükapja a legismertebb, aki az első felelős magyar kormány belügyminisztere 1848-ban, majd a Habsburg-trónfosztás után a függetlenné vált ország első miniszterelnöke volt. Másik ükapja, Kürthy József (1815–1899) ezerkétszáz holdas bajkai földbirtokos, Bars vármegye '48-as alispánja, a kiegyezés után a Szabadelvű Párt képviselője. Dédanyja, Szemere Gizella (1857–1914) férje, Kürthy Emil (1848–1920) Mikszáth Kálmán, Blaha Lujza és Feszty Árpád baráti köréhez tartozó színházi újságíró, az *Országgyűlési Napló* segédszerkesztője, akit 1876-ban felvettek „Az előítéletek legyőzéséhez” elnevezésű szabadkőműves-páholyba. Dédnagybátyjai, a párizsi emigrációban született Szemere Attila (1859–1905), aki 1896-tól egy cikluson át Miskolc és Kürthy István (1859–1943), aki pedig az udvardi kerületben volt 1910-től munkapárti parlamenti képviselő. Apai nagyapja, Magyar Elek (1875–1947) a két világháború közötti években a *Magyarország* című lap felelős szerkesztője; Visi Máriával kötött második házassága révén mostoha dédapjaként került a családba Visi Imre (1852–1889) orvos, 1884-től előbb az abrudbányai, majd a budapesti józsefvárosi kerületet képviselte a törvényhozásban.

Édesapja, Magyar Bálint (1910–1992) irodalmi és művészettörténeti tanulmányait huszonegy évesen egyetemi doktorátussal fejezte be, 1934-ben kezdte pályáját a Nemzeti Színházban, majd az operaház titkári állásából a német megszálláskor elbocsátották. A háború utáni tíz évben a Nemzeti Színház főtítkára, majd a Vígszínház (akkori nevén Magyar Néphadsereg Színház) igazgatójaként teljesítette ki életművét, vált közismert emberré. Az aczéli kultúrpolitika mozdította el igazgatói székéből – túlzott önállósága és polgári esztétikai szemléletére való hivatkozással – 1958. május végén. 1964-ben az irodalomtudományok kandidátusa lett, film- és színháztörténeti alapműveket írt, több száz ismeretterjesztő előadást tartott. A Filmtudományi Intézet tudományos munkatársaként 1970-ben ment nyugdíjba. Fia ekkor, tizennyolcadik évét betöltve, édesapja tiszteletére változtatta hivatalosan keresztnevét Jánosról Bálintra.

Anyai ági nagyszülei – Klein Róza és Schwarcz Dezső – három gyermekükkel együtt 1928-ban Kolozsvárról áttelepültek Budapestre. Édesanyja, Siklós Olga (1926–2006) a budapesti Mester utcai Kereskedelmi Középiskola harmadik osztályos tanulójaként kiszolgáltatta élte át a zsidóüldözéseket, s a budapesti gettóban érte a felszabadulás; 1945-ben a Nemzeti Színházhoz kerülve ismerkedett meg későbbi férjével, majd évekig a Petőfi Színházra átkeresztelt egykori Ifjúsági Színház dramaturgja lett. Miután 1956-ban felmondták állását, megkezdődött tizenhét évig tartó vidéki – kecskeméti és veszprémi – dramaturgi pályája, miközben 1958-ban befejezte felsőfokú tanulmányait a Színházi Akadémia dramaturg tanszakán. Többek között Illyés Gyula és Németh László színműveinek rendszeres dramaturgja. 1973-tól 1988. évi nyugdíjazásáig a Magyar Rádió műfajteremtő rendezője. Színház- és drámatörténeti tanulmányokat írt, monodrámát komponált Széchenyi Naplójából,

befejezte Sarkadi Imre töredékben maradt színművét, emellett megszerezte az irodalomtudományok kandidátusa tudományos fokozatot.

Egyetlen testvére, Júlia Fruzsina (1954), aki ugyancsak a dramaturgi pályán dolgozik, Mécs Imre országgyűlési képviselő felesége és öt gyermek édesanyja lett.

Nős, 1993 óta felesége Hodosán Róza szociológus, a Szociálpolitikai és Munkaügyi Kutatóintézet tudományos munkatársa, korábban a demokratikus ellenzékhez tartozott, az AB Független Kiadó alapítója, nyolc évig maga is országgyűlési képviselő. Gyermekük, Annamária (1993) általános iskolás.

1971-ben a Fazekas Mihály Gyakorló Gimnázium orosz nyelvi tagozatán érettségizett. Előfelvételis sorkatonai szolgálatát Hódmezővásárhelyen teljesítette. 1972-től az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán angolt és történelmet, 1973-tól angol helyett szociológiát tanult. 1975-től négy szemesztert végzett a közgazdasági egyetemen. 1977-ben az MTA Világgazdasági Kutatóintézetében kapott tudományos gyakornoki ösztöndíjas állást a kelet-európai országok második világháború utáni fejlődésének összehasonlító vizsgálatára. 1980-ban egyetemi doktori címet szerzett a lengyel agrártörténetről írott disszertációjával, amelynek kiadására a legrangosabb szakkiadó is leszerződött.

1979-ben aláírta a Charta '77 mozgalom melletti szolidaritási nyilatkozatot. 1981. évi varsói tanulmányútja után kiutasították Lengyelországból, itthon elbocsátották munkahelyéről, bevonták útlevelét, később munkaügyi perét is elvesztette. 1981-től közel négy éven át összekötő volt az illegális *Beszélő* szerkesztősége és nyomdája között, miközben Miklós Tamással szerkesztette a „megtúrt” *Medvetánc* című társadalomelméleti folyóiratot. 1981-ben Hankiss Elemér értékszociológiai műhelyébe került. 1982-től a Gyenes Antal vezette Szövetkezeti Kutatóintézetben kezdett foglalkozni a második világháború utáni magyarországi agrártársadalommal, így került be egy filmdokumentációs programba. Emellett belekezdett egy kulákságtörténeti munka írásába, irányította a dunapataji helyi társadalom kutatását, dokumentumszociográfiát jelentetett meg, s 1984-ben egy máig működő gazdakört szervezett Patajon. Szociográfiáját a Magyar Szociológiai Társaság Erdei Ferenc-díjjal jutalmazta, a Schiffer Pállal közös – A Dunánál című – dokumentumfilmjével több hazai és külföldi szemlén nyert díjat. 1988-tól képviselővé választásáig a Pénzügykutató Rt. tudományos munkatársa.

1988. márciusban a Szabad Kezdeményezések Hálózata, novemberben a Szabad Demokraták Szövetsége alapítója. Mivel látta, a laza értelmiségi szervezkedés nem lehet versenyképes egy parlamenti demokráciában, három társával (Kenedi János, Kőszeg Ferenc, Szabó Miklós) kikényszerítette a demokratikus ellenzék pártalapítását. Alig másfél év kihagyással a liberális párt ügyvivője, meghatározó politikusa. 1989-ben a „kék könyv” (A rendszerváltás programja) szerkesztője Pető Ivánnal, s egyes részeinek írója. Pártja képviselője az Ellenzéki Kerekasztal tárgyalásain. Az első választások idején kampányfőnök, 1991-ben a szabadelvű platform vezetőjeként Tölgyessy Péter politikájával szembefordulva háttérbe vonult, majd tekintélyes képviselőkből megszervezte a szabadelvű kört. A platformharcok elültével átvette a választási kampány irányítását. Az 1994-ben megszerzett második hely után a szocialista párttal koalícióról tárgyaló „főbizottság” tagjaként fontos szerepe volt a közös baloldali-liberális kormányzás szerződésbe foglalásában, majd a fővárosi koalíció megalakulásában. De jelentős szerepet játszott a médiatörvényt előkészítő hatpárti politikai egyezség létrehozásában is. Miután a választási vereséget követően, 1998. június 20-án a liberális párt elnökévé választották, a hárompólusú politikai rendszer stabilizálására tett kísérletet, többek között A korszakváltás programjának (Csillag Istvánnal és Török Gáborral közös) kidolgozásával, az SZDSZ-en belüli net-párt létrehozásával, belső reformok elindításával. 1999-ben megerősítették tisztségében, 2000-ben azonban az öt-hét százalékos (alacsonynak mondott) párttámogatottság miatt politikai konfliktus robbant ki a vezetésre

igényét bejelentő Demszky Gábor főpolgármesterrel, ezért nem indult újra az elnökségért. 2001-ben Kuncze Gábor elnökké választásakor visszatért a legszűkebb döntéshozó testületbe. 2007-ben Sándor Klárával párton belüli vitára bocsátotta A szabadság minősége – az élet minősége című programot, amelynek főbb elveit az országos tanács elfogadta. A legutóbbi, 2008. júniusi tisztújításon nem jelöltette magát semmilyen párttiszségre.

1990. április 8-tól országgyűlési képviselő, miután az első demokratikus választásokon legyőzte konzervatív ellenfelét Zuglóban. A soron következő három parlamenti választáson mindig az SZDSZ budapesti listájáról szerzett mandátumot. Az első demokratikus törvényhozás alakulásakor az önkormányzati, a bizottsági rendszer átszervezésekor a külügyi bizottságba került. Első alkalommal 1990. július 11-én szólalt fel az Országgyűlésben. 1992-től az európai közösségi ügyek különbizottságába is bekerült.

1994–1995-ben, az első baloldali többségű Országgyűlésben a nemzetbiztonsági állandó bizottság alelnöke. 1996. január 1-jétől 1998. július 7-ig a Horn-kormány művelődési és közoktatási minisztere volt. Minisztersége alatt olyan fontos közoktatás-politikai döntések születtek, mint a Nemzeti alaptanterv elfogadása, a tankötelezettség 18 évre emelése, a pedagógusok minőségi bérpótlékrendszerének és egységes továbbképzési rendszerének bevezetése, az informatikai modernizáció elindítása a Sulinet programmal. A felsőoktatásban világbanki kölcsönszerződést kötött a kutatási, szolgáltatási infrastruktúra fejlesztésére, a Széchenyi Professzori ösztöndíj alapításával kétezer kiváló teljesítményű oktató kapott négyéves ösztöndíjat. Elindította a felsőoktatási intézmények integrációját. A kulturális területen végbement a programfinanszírozásra való átállás az NKA forrásainak jelentős bővítésével, s kidolgozták a közművelődési törvényt. Miniszterként a Felsőoktatási és Tudományos Tanács elnöke, a Tudománypolitikai Kollégium, az európai integrációval kapcsolatos kormányzati feladatok koordinálására alakult tárcaközi bizottság tagja, az Országos Mikszáth Emlékbizottság elnöke.

1998-ban az új Nemzeti Színház építésének megkezdését kompromisszumteremtő fellépése tette lehetővé, de a bekövetkezett kormányváltás miatt már későn. 1998 őszén a Sulinet iskolai számítógépes hálózatrendszer megteremtésért Neumann János-emlékérmet kapott. Az ezredfordulós év végén létrehozott informatikai és távközlési bizottságban vállalt újra tagságot, ellenzékben mindössze nyolc alkalommal szólalt meg plenáris üléseken.

A 2002. május 27-én hivatalba lépett Medgyessy-kabinet oktatási minisztere lett. Második minisztersége elején bevezették a diplomás-minimálbért. 2003 tavaszán a heves politikai és szakmai viták közepette módosított közoktatási törvény keretében a nagy hátránnyal induló diákoknak „útravaló” ösztöndíj-, integrációs és világnyelv-előkészítő programokat indítottak, bővítették a digitális körbe bekapcsolódók körét a Sulinet-expressz programmal, bevezették az informatikai normatívát. Felsőoktatási reformeredményei között említhető az ösztöndíjak, a lakhatási támogatás és a hallgatói normatíva növelése, a kreditrendszer kialakítása, a felvételi vizsga megszüntetése, a kétszintű érettségi bevezetése s a felsőoktatási intézmények fejlesztése magántőke bevonásával, a PPP- (public private partnership) építkező program tényleges elindításával. A felsőoktatási reform első nagy szakasza, a sok vitát kiváltott, hosszú távon a hallgatóknak hasznos bolognai rendszer bevezetése is miniszteri működése idejére esett. Ebben az időszakban született meg az innovációs törvény, jött létre az innovációs alap és a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal, amellyel jelentős forrásokhoz juttatták a modernizációs versenyben egyre jobban lemaradó hazai kutatást. A 2004. októberi kormányfőváltáskor megőrizte tárcáját.

2006. áprilisban az országos listáról kapott mandátumot, Zuglóban elért harmadik helyéről ezúttal is visszalépett a szocialista jelölt javára. Az újabb koalíciós megállapodás szerint az oktatási tárca a nagyobbik kormánypártnál maradt. Júliusban a miniszterelnök által vezetett Nemzeti Fejlesztési Tanács és a Fejlesztéspolitikai Irányító Testület alelnöke lett, 2007. január 1-jétől pedig a Miniszterelnöki Hivatal fejlesztéspolitikai államtitkára. Szakmai felügyelete

alá kerültek többek között az oktatási és kutatási uniós programok, köztük az intelligens iskola program, amelynek során újabb építkezési, digitális tananyag-fejlesztési, belsőhálózat-építési, tantermi infotechnológiai fejlesztések indultak. Posztja 2008. április 30-án, a liberális párt koalícióból való kilépésével megszűnt. Május 13-án visszatért a foglalkoztatási és munkaügyi bizottságba, valamint alelnöke lett az Új Magyarország Fejlesztési Terv ellenőrzését végző eseti bizottságnak. 2007. november 27-én a meglehetősen nagy visszhangot kiváltott (Sándor Klárával közösen benyújtott) nőikvóta-javaslatot – miszerint a pártlistákon ötvenszázalékos arányban női jelölteket kell állítani – az Országgyűlés leszavazta ugyan, de a tervezet 2008 őszén újra a törvényhozás elé került.

2008. július 30-án az Európai Bizottság – a felsőoktatási reformban és a kutatásfejlesztés menedzselésében végzett miniszteri munkáját értékelve – kinevezte a budapesti székhelyű Európai Innovációs és Technológiai Intézet (The European Institute of Innovation and Technology) igazgatótanácsának tagjává. Az első Magyarországra telepített uniós fejlesztési intézmény alapításával egybekötött beiktatása – José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke jelenlétében – szeptember 15-én megtörtént.

Hivatali címe Képviselői Irodaház, 467. szoba.
balint.magyar@parlament.hu